Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentarius in VIII libr. philosophicorum Arist. exceptus a Michael Schweizer, mon. Salemitani professo - Cod. Ettenheim-Münster 359

Specius, Johannes

[S.l.], 1596

Quaestio 3tia

urn:nbn:de:bsz:31-132384

Visual Library

et habitu ad mixtū sunt: Nā aer dr magis vel minus tenebricosus secundum q̄ in eo ē vel plus minusue luminis. 2da propriētas priuāo per se n̄ intrgit 2da.
sed tm̄ roe formæ seu habitus. Ratio in promptu 3.
est qa priuāo fortitr ē priuāo et non ens, nullum aut nō ens ē per se concomittens. Posterius
tn̄ dre q̄ priuāo ut ē ens roīs et ut aptitudinem anexam hēt per se intrgat ut considerauti manifestum est.

De Forma

Quæstio 3tia

Sequitur principiū rerū naturium ordine 3tiū forma Tria hic spectanda.
scilicet q̄ cū māa compositū naturale cōstituit. De hac
loquemur An sit 2do Quid 3tio Quale sit.
Vbi quoq illā cū māa et cōposito comparabimus.

Quod ad 1m attinet plerique ex antiquis ptem
negatiuā amplexi sūt: putabant n. tm̄ formas Negatiua sentia Quod sint de forma substantiales tm̄ accidentales
accidentarias, nullas substantiales dari: Nā sicut
res artificiatæ ex māa præexistente et forma
accidentali fiunt ita quoq res naturales ex sola
māa per accidentia mutatione fieri censebat: Vnde apud illos hominem vel equum generari nihil erat
aliud quā aliquā māa ptem sane ut illam

figurã accipe. Contra hoc statuimus in Arte
de co: schola hanc assertionem: Dantur formæ
substantiales; quæ licet evidentibus et necessarijs rebus
ostendi non possit ostendit tamen à Fons. i Metaph.
q.3. et à Conimbr. in eq. qq. art 2. argumentis adeo
Vide conimbr. necessitibus ut non immerito dici videri possit is qui fide,
illud abroget. Hac una sufficiet nobis: Si non
Argumentum contra hanc opinionem. Dantur formæ substantiales non datur essentialis re-
rum distinctio consequens est absurdum et contra Arist.
probatur Maior. 10 Physic. textu 24 et alibi ergo et Maior quia si daretur
distinctio essentialis sine forma substantiali illa disti-
nctio esset ut a materia ut ab accidentibus communibus ut a
proprijs: nihil horum potest dici quod docet non primum quia
cum materia sit omnibus rebus communis ut ipsi et antiqui
fatentur non poterit rem distinguere; nullum enim dis-
tinctivum est esse sed proprium. Nec secundum dici
potest quia communia accidentia eandem ob causam propter quam
materia non possunt rem distinguere essentialiter cum quod
sint communia. Sed nec tertium dici potest nam accidentia pro-
pria nulla erunt nisi sit forma à qua sola prove-
niunt: Non 2. conveniunt a materia quippe quod communis sit
multoque magis ab accidentibus communibus quod a sola forma
quod dantur formæ substantiales quæ res secernant et esse-
tialiter distinguant. Hinc decedit quod conclusio nec

orthodoxa fidei catholicæ roborat. Ex fide namque constat animam humanam esse immortalem et post separationem a corpore per se existere ex quo sequitur eam esse substantiam. Deinde eadem infallibili veritate certum est animam esse veram informantem et essentialem formam hominis; hæc in omnia definita sunt ab Ecclesia in sacris conciliis. Cum igitur homo in cæteris animantibus vel animalia cum viventibus et hæc cum non viventibus conveniant efficitur ut quemadmodum species humana completur per formam substantialem ita quoque compleantur cætera entia naturalia. In hac autem sententia fuisse quoque Aristotelem et Platonem clare ostendunt authores citati quos lege.

Hæc conclusio fit de orthodoxa roborat.

Hoc et Aristoteles et Plato in sententia ostendat commentator.

Ad 2dum quod attinet cum varia sint formarum genera in proposito quærimus quid sit forma substantialis informans. Hanc ita definit Aristoteles 2 physic. c. 3 textu 28. Forma est ratio ipsius quod quid erat esse rei seu ratio quidditatis. Alii hac illam notione exprimunt: Est substantia incompleta constituens cum materia compositum dans eidem esse et operari. Substantia est quia per essentialis substantiæ. Incompleta quia cum altera parte totum compositum constituit. Dat esse etc. quia forma dat materiæ essentiam et operationes specificas non autem esse absolute

Definitio Formæ

alia quasi descriptio.

Quare sit substantia

Quare incompleta.

Quare det esse etc.

ut ex supradictis patet: Nec dat forma ma-

Forma nō dat esse materiæ q aliud seipsa.

teriæ roe eē specificum q aliud quā seipsam. Nā
seipsam dando dr materiam in eē specifice cstituere.
eē. Nec tn ē d roe formæ ut actu infor-

Nō ē d roe formæ ut actu informet, sufficit si possit informare materiā.

met ut det eē specificum, sufficit si possit infor-
mare; id q addit ꝑ animam rōalem q vera
forma est et dum actu nō informat & in āīa [?]

Alia descriptio formæ

teria seorsum existit. Alij sic describunt. For-
ma ē substantia incompleta materiam informans deter-
minans & specificans physice sicut differentia deter-
minat & specificat genus metaphysice: omnium
optime at planissime Conimb. q 10 art. 1.

Omnium optime sic describunt Conimb:

Forma ē actus simplex substantialis unum per se cum
materia cstituens cuius explicationem vide apud illos

Vide Conimb:

q in sup. et q 11. quomodo ex forma substantiali & mate-

TERTIA PARS.

ria unum fiat rectissime declarant.

Ois forma informans excepta hoīs ē generabilis & corruptibilis

Pro 3tia explicatōe dicendū ē 1o. Ois forma infor-
mans excepta forma hoīs est generabilis & corrup-

probat.

tibilis probatur qa est in materia in qua ē potentia
contradictionis ad esse & non esse necesso ē corrup-
tibile posito tn q extra illam materiam nō possit
per se existere: Sz ois forma sublunaris est ta-
lem materiam & extra illam nō pt subsistere ergo

oīs forma ſublunaris ē corruptibilis & genera
bilis cum ſtt in locū formæ corruptæ ſuccedat alia
de novo genita & in oē id q corrumpit ſit aliqd
generatum. Verum tn̄ est q forma proprie nec
fit nec producit ſed potius confit & conproducit. — Forma pprie nō fit nec pducit ſed cōfit & cōpducit.
Totius .n. compositi in quod actio agentis per ſe
& principaliter terminatr proprie est fieri & produ
ci, partium aut in quas actio agentis non per ſe ſed
principaliter ſed ptt totum compositū terminatr est
confieri & conproduci. Quod aut recte dicatr
compositum factū ab agente licet nō faciat ma — Quō compositū dicat factū ab agēte.
teriā per ſe notū est; imo et hō recte dr ab
hoīe fieri & generari licet nec formā nec ma
teriā producat tn̄ hac de cā q mam ad reci
piendam formā convenientibus dispositionibus prepa
ret & coniunctioni illius ſit cā efficiens ſicut
is q res diversas à ſe non factas coniungit re
cte quoque earū rerum auctor dr.

Dicendum 2do. Oīs forma unica humana ex — Oīs forma excepta humana educit ex potētia Mat.
cepta educit ex potētia mat̄æ. Quid ſit aut
formā educi ex potētia mat̄æ in lib. de generatione
doceri ſolet; nunc aut exemplo tali ſic ſpte
intelligetr: Agentia naturalia educunt ex potētia mat̄æ — Declarat exēplo.

formã lapidi, arboribus leonibus &c. haud aliter quam por-
tione quadam ac figulus formã ollæ ex argilla
statuarius formã mercurij ex ligno architectus
formã domus ex lignis & lapidibus &c. quemadmodum n.
ad operationes figuli statuarij architecti sequitur in
materia talis ut talis forma quæ nunquam extitisset
nisi actio artificis accessisset & materia ad for-
mã illã suscipiendam apta fuisset ita et in
materia physica quæ rudis est atque indigesta moles
ex actione causarum naturalium cæli ſyderũ ſtel-
laria generantium &c. oritur hoc ut illa forma
dependeat in fieri & in esse à sua materia ex qua
sunt educta ita ut extra illam non possit unquam
naturaliter existere. Ex hac tamen similitudinaria rei
huius declaratione non recte colligeres formas artifi-
ciales proprie strictque loquendo ex materia potentia edu-
ci ut hic docent conimbr. in cap. 9. q. 2. art. 5 et 7:
quippe in illarum respectu seu ad illas recipiendas
materia non gerat potentiam realem seu obedientialem tm.
Manifestum quod est ex mente fere omnium cum ijs
recte philosophantium formas ante cuiusque rei

Quomodo formæ ante rerum productionem existant.

productionem neque actu existere sic n. nihil demum
gigneretur; neque prorsus à existere alioquin ex nihilo

[com]pria māā [pro]duceret, sȝ ēē potestate in māā & na
turalibus causarum in & actione de illis potiis qua
si generis existiti atq ad actum [per]fectionemq adu
ci. Lege quoq Tolet. q 19. — Legi Tol.

Porro forma [com]pliat cū māā & composito comparari — [Com]plint forma cū Māā & composito [pro]comparari 1° 2do.
potest 1° quo ad nobilitatem 2do quo ad prioritatem. — Quaestio.
Quaeris [pri]mum utrum māā nobilior quā forma tū qa ma — Utrum forma aut materia sit nobilior.
teria est ingenerabilis & incorruptibilis forma nequaq,
tū qa māā ex sese hēt existentia formam ite.
Rndeo tamēsi māā sicum qd formae [pro]stet absolu — Responsio.
te tn̄ formam ēē nobiliorem cū det māā esse — Forma absolute ē nobilior māā
specifica [com]parer distinctionem & alia, q n° dice
bat formā n̄ hēre [pro]pria existentia falsū est. — Forma est [pro]priam existentiam.
sicut n. ē ens ā māā distinctū ita quoq
distincta ab illa hēt existentiam. Compositū — Compositū ē nobilis forma.
ēē nobilis ac [per]fectius forma dubiū ēē nemini
sit quidem compositū [pro]ter formae [per]fectionem
māā quoq [per]fectionē [con]tinet; est item compositū
ens [per]fectum & [per] se complete subsistens quod
nec[essa]rio forma competit. Averroes tn̄ voluit — Obiectio Averrois.
formam composito nobiliore ēē: qa [pro]p[ter] quod unumq[uodque]
& illud magis sȝ compositū ē nobile ac [per]fectum

Solutio

propter formam quae dicitur. Sed respondeo formam esse causam adaequatam perfectionis compositi, quia forma

Alia obiectio

cum materia. Resp. dicebas ex hoc sequi materiam et formam simul sumptas esse nobiliores composito, quia

Solutio

Resp. quamvis quod dicitur. Negatur. n. quia materia et forma ipsamet compositi constitutione quasi ultimum perfectionis suae terminum consequuntur quo fit ut omnis illarum perfectio in compositi perfectione ~~terminatur~~ finaliter cesset [?] ipsumque compositum ut formaliter tale est materiam [?] prout nobis quoque ipsum antecedere cogitantur perfectione antecedit. Deinde sicut non valet ista ratiocinatio: Iste ignis est intensior [?],

Respondet etiam ad hoc per [?], et hoc exemplo.

nobis [?] sit causa huius caloris in hypocausto ergo ipsi maiorem habet calorem; ita non valet supradictum argumentum: quia sicut hic praedicatum respectu [?] calor ut calidum non potest intendi eo quod summum sit; ita et perfectio compositi non potest intendi ut et materia et forma

Quomodo causa forma prior sit composito.

simul sumptae dicuntur. Quod ad prioritatem attinet est quidem forma prior composito ordine naturae non tamen ordine temporis; quia quoniam tempus [?] est forma, est et quoque compositum. Caeterum

Quare forma et materia sint perfectiores accidentibus.

si materia et forma comparentur cum accidentibus breviter

est illas semper omnibus accidentibus perfectiores esse cum sint
substantia; Quamvis accidentia sedem qd sint perfectio- 28.
ra quatenus sc: per se in publicamentis sumuntur & in suo genere
perfecta & completa sunt. Ac externum varijs nominibus
quasi titulis honorata est in physica forma: Dr enim species, Varia formae nomina
ratio atque Quod quid erat esse ut quidditas non quod sit tota
rei quidditas sed quod sit pars potior quidditatis. Dr entelechia,
Actus perfectio habita seu ut alij vocabulo novo per-
fectihabia Dr quoque exemplar, terminus, chara-
cter, finis, lux. Item apud platonem vera existentiae
simulachrum divinae naturae participata similitudo di-
vina quaedam proles: Aristoteles 1o phys. cont. 81 vocat illam
divinum quoddam bonum & appetibile et quoque lege Tolet. Leg. Tolet. conimbr. & Pererium
loco initio citato & pererium lib 6. c. 2. & conimbr.
q10 art. 2

In Librum 2dum physi
Cocum

Cum sit scopus Aristotelis in hoc 2do libro non conveniunt inter
auctores optime conimbr: Aristoteles institutum existimat
nullum propositum illi esse nisi de materia & forma tam Quodnam hic intentum sit Arist.
ut censuit Philoponus neque et de fine & efficiente dis-
putat ut existimavit Simplicius sed tum de materia &